

Radiofonia i telewizja

WIEDZA W PIGUŁCE

Komunikacja medialna to ważna dziedzina życia społecznego. Radio i telewizja są obok internetu i prasy najważniejszymi środkami masowego przekazu. To, w jaki sposób radio i telewizja funkcjonują (w jaki sposób powstają i jakie audycje nadają), jest opisane w ustawie o radiofonii i telewizji. Potoczna nazwa tej ustawy to tzw. prawo medialne. Internetu ta ustawa nie dotyczy.

Media, zwłaszcza radio i telewizję, można podzielić na różne sposoby:

1. ze względu na sposób finansowania

- media publiczne. Finansuje je społeczeństwo, płacąc abonament. Oznacza to, że wszyscy jesteśmy właścicielami Telewizji Polskiej i Polskiego Radia. Media publiczne czerpią dodatkowe przychody z reklam (jednak nie mogą nimi przerwać audycji).
- media komercyjne. Prawie każdy może założyć takie radio czy telewizję. Jest to jednak bardzo duża inwestycja. Ponieważ częstotliwości jest mniej niż chętnych na nie, trzeba się ubiegać o koncesję na rozpowszechnianie programu radiowego lub telewizyjnego. Koncesja i częstotliwości są płatne. Po drugie, naziemne programy cyfrowe działają na tzw. multipleksach — należy zatem płacić operatorowi multipleksu za jego obsługę. Inne koszty to produkcja i zakup audycji, zatrudnienie pracowników itd. Media komercyjne zarabiają głównie na reklamach.
- media społeczne. Nadawcą społecznym może zostać stowarzyszenie, fundacja lub kościelna osoba prawna. Taki nadawca nie musi płacić za częstotliwość i koncesję, ale nie może nadawać reklam.

ze względu na sposób nadawania; obecnie prawie wszystkie programy są cyfrowe, różnią się jednak sposoby emisji:

- ### 2.
- naziemny
 - satelitarny
 - kablowy

3. ze względu na sposób prezentowania treści

- linearny, czyli tzw. ramówka. Nadawca narzuca sztywny układ kolejności nadawanych audycji i pory, w jakiej są one emitowane
- nielinearny, czyli VoD (Video on Demand — usługi na żądanie). To katalog różnych audycji, które można wybierać i oglądać w dowolnym czasie.

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Przyporządkujcie poniższe opisy do odpowiednich podmiotów.

Kategorie:

- nadawca społeczny

- Urząd Komunikacji Elektronicznej
- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
- ustawa o radiofonii i telewizji
- media publiczne
- media komercyjne

Elementy do przyporządkowania:

- zwolniony z opłaty za koncesję
- nie musi się starać o koncesję (z wyjątkiem programów tematycznych)
- zarządza częstotliwościami
- musi się starać o koncesję
- ogłasza konkursy na wolne miejsca w multipleksach
- reguluje funkcjonowanie radia i telewizji

Zadanie 2.

Oznacz poniższe zdania jako prawdziwe lub fałszywe.

- Media publiczne i komercyjne nie różnią się pod względem posiadanych obowiązków. [Prawda/Fałsz]
- Urząd Komunikacji Elektronicznej i Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji są oddzielnymi instytucjami. [Prawda/Fałsz]
- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji jest podległa Urzędowi Komunikacji Elektronicznej. [Prawda/Fałsz]
- Nadawca społeczny może nadawać reklamy, ale tylko w określonych godzinach. [Prawda/Fałsz]
- Nadawca społeczny nie płaci za swoją koncesję. [Prawda/Fałsz]
- Media komercyjne muszą starać się o koncesję. [Prawda/Fałsz]
- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji ogłasza konkurs na miejsca w multipleksie. [Prawda/Fałsz]

SŁOWNICZEK

- **koncesja:** zezwolenie, upoważnienie do prowadzenia jakiejś działalności.
- **multipleks:** pakiet programów telewizyjnych i radiofonicznych oraz usług dodatkowych nadawanych na jednym kanale częstotliwości.
- **przekaz handlowy:** każdy mający służyć bezpośrednio lub pośrednio promocji towarów, usług lub renomy podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą lub zawodową, towarzyszący audycji lub włączony do niej, w zamian za opłatę lub podobne wynagrodzenie, albo w celach autopromocji, w szczególności reklama, sponsorowanie, telesprzedaż i lokowanie produktu.

Tekst: Joanna Ruta Baranowska, scenariusz: Weronika Paszewska, konsultacja merytoryczna: Ewa Murawska-Najmiec. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/radiofonia-i-telewizja/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe.

Podstawa programowa:

Wiedza o społeczeństwie, III poziom edukacyjny

Treści nauczania

Udział obywateli w życiu publicznym

Środki masowego przekazu.

Nowa podstawa programowa:

Wiedza o społeczeństwie, IV-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa.

Uczeń znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy.

Uczeń wykazuje znaczenie opinii publicznej; znajduje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej oraz odczytuje i interpretuje proste wyniki takich badań.

Wiedza o społeczeństwie, liceum i technikum

Treści nauczania

przedstawia współczesne media w Rzeczypospolitej Polskiej – wymienia główne dzienniki, tygodniki społeczno-polityczne, stacje telewizyjne i radiowe, portale internetowe; charakteryzuje wybrany tytuł/ stację/ portal ze względu na specyfikę, formy i treści przekazu.

krytycznie analizuje przekazy medialne i porównuje przekazy różnych mediów dotyczące tych samych wydarzeń czy procesów; formułuje własną opinię w oparciu o poznane fakty; rozpoznaje przejawy nieetycznych zachowań dziennikarzy.